

Občianske združenie Slovenské planetária

SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ A ČINNOSTI ZA ROK 2015

Námestie Biely kríž 3
831 02 Bratislava 3

www.planetaria.sk
info@planetaria.sk

IČO: 423 57 004
Registrácia MV SR: 13. 12. 2013 pod značkou VVS/1-900/90-428 68

Obsah

O združení

- 1. Stručné hodnotenie činnosti a hospodárenia v roku 2015**
- 2. Činnosti združenia**
- 3. Činnosti pre ciele skupiny**
- 4. Strategický rozvoj združenia**

O združení

Prípravný výbor združenia sa zišiel 29. novembra 2013 s cieľom založiť združenie na zveľadenie podmienok fungovania planetárií na Slovensku a na zlepšenie prístupu verejnosti k poznatkom z vesmíru a astronómie. Občianske združenie Slovenské planetária bolo zaregistrované na Ministerstve vnútra 13. Decembra 2013 a prvú činnosť začalo združenie vyvíjať v roku 2014.

1. Stručné hodnotenie činnosti a hospodárenia v roku 2015

Najúspešnejšie akcie v roku 2015

V roku 2015 sme pokračovali v úspešných akciách začatých v predchádzajúcom roku, medzi ktoré patrili najmä verejné astronomické pozorovania pred OC Eurovea. Uskutočnili sme spolu 6 pozorovaní vo večerných hodinách s jedným ďalekohľadom. Okrem výkladu o pozorovaných objektoch sme návštevníkom vysvetľovali poslanie nášho Združenia a dôvody, pre ktoré Bratislava potrebuje planetárium.

S veľkým úspechom hodnotíme aj našu účasť na akcii Vesmír na hradbách (7. 7. 2015) a na Noci výskumníkov (dátum 25. 9. 2015). Na všetkých našich akciách sme sa okrem vzdelávacích, výchovných a odborných tém, venovali aj predstaveniu nášho projektu prvého planetária v Bratislave.

Hospodárenie

V roku 2015 sme po prvý krát do príjmov Združenia získali prostriedky z 2% daní.

Príjmy		Výdavky	
Členské	793,00	Administratívne poplatky	84,01
Dve percentá	1191,85	Cestovné náklady	242,75
		Propagácia	144,96
		Technické vybavenie	1428,04
SPOLU	1984,85	SPOLU	1899,76

2. Aktivity združenia

Pozorovanie astronomickými ďalekohľadmi

Verejné pozorovania sú vynikajúci prostriedok na zviditeľnenie projektu planetária Bratislava a získanie podpory verejnosti. Je to vhodná príležitosť na rozpovedanie príbehu nášho združenia ľuďom, ktorí astronómii doteraz nevenovali pozornosť, ale pohľad do ďalekohľadu ich nadchne.

Na naše pravidelné verejné pozorovania používame astronomický ďalekohľad Meade ETX-80AT Vzhľadom na zvýšený svetelný smog v centre Bratislavy, sú na pozorovanie vhodné iba tie najjasnejšie objekty na nočnej oblohe ako sú Mesiak, Venuša, Mars, Jupiter, Saturn a pri dobrých podmienkach aj dvojhviezda Albireo a galaxia Andromeda. Počas jedného večera sa pri našom stanovišti zastavilo od 50 do 200 záujemcov v rôznych vekových kategóriách. Časť z nich prišla na základe našej informačnej aktivity na Facebook stránke. Facebook všeobecne považujeme za významný komunikačný kanál zameraný najmä, ale nie len, na generáciu mladých od 16-30 rokov.

Najväčšiu návštevnosť v 2015 malo pozorovanie zatmenia Slnka 20.3.2015 pred SNM. Všetky pozorovania zabezpečujú minimálne dvaja demonštrátori z radov našich členov. Spätná väzba získaná počas organizácie pozorovaní od návštevníkov nás stále utvrdzuje v našom presvedčení, že planetárium v Bratislave má svoje miesto a bude živou kultúrnou a vzdelávacou inštitúciou.

Špeciálne prednášky nielen pre deti

V júly sme boli oslovení so žiadosťou o zorganizovanie dvojhodinovej astronomickej prednášky pre 7 - 9 ročné deti v dennom tábore detského centra Rafael. Na základe toho sme sa rozhodli zaradiť na našu stránku ponuku s možnosťou objednania pozorovania a astronomickej

prezentácie. Náplň prezentácie vieme flexibilne pripraviť a prispôbiť podľa skupiny, ktorej je prednáška určená, tak, aby bola pútavá a zábavná.

Astronomické prednášky a workshopy pre dospelých

Pre dospelých a astronomických amatérov, ktorí už majú základné znalosti o astronómii nadobudnuté, vieme taktiež pripraviť prednášky a workshopy na odbornejšie témy, napríklad o astrofotografii.

Návšteva Hvezdárne a planetária v Ostrave

Združenie Slovenské planetária v posledný januárový deň zorganizovalo zájazd do Hvezdárne a planetária v Ostrave. Zájazdu sa okrem členov a priateľov združenia zúčastnila aj takmer dvadsiatka poslucháčov Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Na cestovné náklady prispelo študentom združenie. Dôvodom bola dohoda medzi Fakultou a združením, na základe ktorej, bola jednou z 2-3 tém na ročníkovú prácu poslucháčov druhého ročníka, práve architektonický návrh planetária. Táto dohoda bola možná vďaka Ing. arch. Milanovi Andrášovi, PhD. a Ing. arch. Pavlovi Nahálkovi, PhD., ktorí sami sú nadšencami astronómie. Do projektu planetária pre Bratislavu bol Ing. arch. Nahálka zainteresovaný už začiatkom 90. rokov, kedy bol projekt asi najbližšie k realizácii. Najlepšie práce boli predstavené a vystavené na tlačovej besede v priestoroch startupového centra The Spot na Námestí SNP 2.12.2015.

Noc múzeí a galérií

16.5.2015 sme sa zúčastnili celoeurópskeho podujatia pod záštitou Rady Európy, spojené s Medzinárodným dňom múzeí pod názvom Noc múzeí a galérií v priestoroch SNM na Vajanského nábreží. V aule múzea sme rozložili nafukovacie planetárium a predstavili návštevníkom múzea takouto formou činnosť nášho Združenia.

Vesmír na hradbách

V spolupráci s kolegami zo Slovenskej organizácie pre vesmírne aktivity sme sa 7.6.2015 pokúsili vrátiť na niekoľko dní pozorovanie vesmíru do centra Bratislavy. Už Samuel Mikovíny, ktorý v 18. storočí doniesol astronómiu do Bratislavy, využil hradby v Bratislave na svoje astronomické pozorovania. Práve jemu vďačíme za prvé podrobné mapy nášho územia, alebo aj za bratislavský poludník, ktorý prechádza Korunnou vežou Bratislavského hradu a na ktorý môžete natrafiť pri prechádzke po dunajskom nábreží, približne v polovici cesty medzi mostom SNP a River parkom.

Týždeň vedy a techniky

Týždeň vedy a techniky je pravidelné podujatie naprieč celou Európou, kde sa prezentuje činnosť vedeckých a technických pracovísk pre všeobecnú verejnosť. Na Slovensku podujatie organizuje nezisková spoločnosť SOVVA. Naše združenie Slovenské planetária sa v roku 2015

zúčastnilo programu v Starej tržnici, ale bez vlastného stánku, iba v spolupráci s organizáciou CVTI, ktorá nám poskytla svoj stánok.

Cooltajner

Na pozvanie priateľov zo združenia CoolTajneR sme sa v utorok 17.11. zúčastnili akcie CoolTajneR: 26 rokov po Nežnej - spôsobila revolúciu v našich životoch? v Považskej Bystrici. Prinesli sme ďalekohľady a porozprávali o vesmíre. Prišli aj kolegovia z Hvezdárne v Partizánskom, ktorí prinesli svoje prenosné planetárium.

Grant VÚB

Nadácia VÚB v októbri vybrala 24 komunitných projektov, ktoré v internetovom hlasovaní súťažili o získanie prostriedkov nadácie na svoje prefinancovanie. Hlasovanie bolo ukončené 20.11.2015 a s počtom 552 hlasov sme s naším projektom "Popularizácia astronómie v Bratislave" obsadili v Bratislavskom kraji druhé miesto.

Výsledky hlasovania sú na linku www.vub.sk/komunitne-granty/.

Kampaň 2% z daní

Kampaň na 2% z daní sme viedli jednak každí z členov Združenia po vlastnej línii medzi svojimi kolegami a známymi a tiež na už spomínanej facebook stránke, kde sme post s výzvou na darovanie 2% nášmu združeniu zasponzorovali čiastkou xx €, vďaka ktorému výzvu videlo takmer 6000 užívateľov tejto sociálnej siete.

Združenie v médiách

<https://dennikn.sk/blog/nie-ziadne-dve-nove-planety-v-slnecej-sustave-objavene-neboli/>

<http://tv.teraz.sk/live/live-zatmenie-slnka-2032015550ad03306361d7c8067f074/3264/>

<http://bratislava.dnes24.sk/jedine-hlavne-mesto-v-eu-bez-planetaria-bratislava-kde-je-problem-207695>

<http://bratislava.sme.sk/c/7696612/bratislavske-planetarium-zostava-vo-hviezdach.html>

<http://bratislava.dnes24.sk/chcete-vidiet-slnko-a-hviezdy-cez-ozajstny-teleskop-pridte-na-hradby-kona-sa-tam-vesmirna-udalost-207563>

Propagácia akcií na sociálnych sieťach

Komunikácia na sociálnych médiách je v súčasnosti zameraná iba na Facebook, keďže sa vzhľadom na predmet a obsah činností nášho združenia najviac hodí na ich propagáciu. Vývoj

počtu priaznivcov stránky Slovenské planetária na Facebooku môžete vidieť na nasledujúcom grafe. Dáta sú za obdobie od 1.1. 2015 do 1.1.2016.

Organický rast je postupný počas celého obdobia od vzniku stránky so skokmi počas niekoľkých za sebou idúcich postov, ktoré zaujali svojou viralitou alebo aj za použitia sponzorovania príspevkov. Najväčšie nárasty počtu fanúšikov boli zaznamenané v júni, septembri a novembri, keď prebiehali tieto kampane a mediálne aktivity:

1. 9.6.2015 - publikácia článku Jediné hlavné mesto v EÚ bez planetária = Bratislava. Kde je problém? na stránke bratislava.dnes24.sk mal dosah na 1000 ľudí a na jeho základe pribudlo 51 lajkov.
2. 27.9.2015 - post pri príležitosti zaujímavého astronomického úkazu, úplné zatmenie Mesiaca mal dosah 750 ľudí a na jeho základe pribudlo 25 lajkov + 13.10.2015 informácia o otvorení krúžku mladých astronómov v prírodovednom múzeu SNM s dosahom takmer 1000 a 18 lajkami.
3. 14.11.2015 - Kampaň VÚB komunitné granty mala dosah na viac ako 35 tisíc ľudí, pri investícii 50 €, na stránku v priebehu dvoch týždňov pribudlo 164 lajkov.

Webstránka planetaria.sk

OZ má svoju stránku na doméne www.planetaria.sk vytvorenú na wordpresse. Na úvodnej stránke obsahuje správy a novinky zo sveta planetárií a astronómie. Najaktuálnejšie články sú publikované v hornej časti so staršími článkami zoradenými pod nimi v troch stĺpcoch s fotkou a perexom. Na hornej lište sú prelinky na podstránky menu na lište je: Prehľad, Svet, Technika a História. Koncom roka sme začali pracovať na vytvorení novej modernejšej stránky s lepším vizuálom a použiteľnosťou pre návštevníkov stránky. Nová stránka by mala byť publikovaná v priebehu roku 2016, pričom obsah z pôvodnej stránky sa preklolí do novej.

Predaj astronomického tovaru

E-commerce združenia ponúka na predaj vecí a služby na podporu činnosti Občianskeho združenia Slovenské planetária. E-shop je dostupný z hlavnej stránky preklikom z butónu "Kúpte si tričko" a pozostáva z ponuky dvoch produktov.

1. Tričká
2. Pozorovania a prezentácie

Do budúcnosti by sme chceli na novej stránke rozšíriť ponuku o ďalšie produkty a služby.

3. Činnosti pre ciele skupiny

Konzultačná a poradenská činnosť

Na združenie sa telefonicky aj písomne obracajú ľudia aj organizácie s najrôznejšími otázkami z oblasti astronómie a prírodných vied. Pri mediálne zaujímavých astronomických udalostiach, napríklad pri zatmení Slnka, alebo prelete sondy popri nejakom telese v Slnčnej sústave, je združenie kontaktované novinárskou obcou so žiadosťou o komentár, alebo vyjadrenie. Naši členovia na otázky a žiadosti odpovedajú rýchlo a odborne.

Komunikovať s verejnosťou sa snažíme pravidelne aj prostredníctvom zasielania tlačových správ médiám.

Mapa planetárií na Slovensku

Na stránkach <http://planetaria.sk/prehľad/> sme zverejnili mapu hviezdárni a planetárií na Slovensku. Na stránke je aj podrobná tabuľka Planetária prehľad s detailnými informáciami o SK planetáriách.

Architektonická súťaž pre študentov Fakulty architektúry UK „Planetárium pre Bratislavu“

Fotky najlepších projektov študentov architektúry sú v albume Ateliérová tvorba FA STU 2015 na linku <https://goo.gl/saSlwR>

4. Strategický rozvoj združenia

Stanovisko k plánu investora v River Parku 2

Architekt Jaroslav Grečmal 24. 11. 2015 v Primaciálnom paláci predstavil verejnosti ideový zámier vybudovať pre verejnosť objekty planetária a mediatéky v rámci projektu River Park 2 spoločnosti Henbury Development namiesto existujúcich objektov Parku kultúry a oddychu na dunajskom nábreží.

Sme radi, že sa v meste konečne hovorí o planetáriu. Združenie Slovenské planetáriá a Slovenská organizácia pre vesmírne aktivity (SOSA) podporujú rozvoj a výstavbu planetárií a dlhodobo sa zasadujú o vznik planetária v Bratislave. Pred komunálnymi voľbami v roku 2014 sme oslovili všetkých kandidátov na primátora Bratislavy v rámci mikrokampane *Hviezdny primátor*. Chceli sme, aby sa v prípade zvolenia verejne zaviazali podporiť rozvoj astronómie a výstavbu planetária v Bratislave. Súčasný primátor Ivo Nesrovnal sa pod tento sľub podpísal a zoznámil sa s našim podrobným projektovým zámerom výstavby planetária.

Budeme všetkými silami podporovať budovanie planetária tak, aby slúžilo krajine, mestu a jeho obyvateľom. V tomto ponúkame mestu naše služby a asistenciu. Združenie Slovenské planetáriá a Slovenská organizácia pre vesmírne aktivity ponúka magistrátu, prípadne investorom, svoje odborné kapacity pri plánovaní budúceho objektu planetária.

Projekt Planetárium Samuela Mikovíniho

Planetárium je najmä vzdelávacie zariadenie, ktoré navštevujú školské skupiny a rodiny s deťmi. Doplnkovo sa planetáriá venujú aj kultúrnym programom, napríklad hudobným projekciám. Popri planetáriách bývajú organizované aj astronomické krúžky, prednášky a programy pre verejnosť či privátne kultúrne programy. Misiou nášho OZ je vybudovať planetárium v Bratislave a združovať planetáriá a centrá popularizácie vedy na Slovensku, aby sme podporili zvyšovanie kvality programov a zlepšovanie reputácie prírodných vied v spoločnosti.

Zdôvodnenie investície

Bratislava je jediné hlavné mesto v Európe, ktoré nemá hvezdáreň ani planetárium. Približne 600-tisíc obyvateľov v bratislavskom kraji nemá žiadne verejné astronomické pracovisko, hoci astronómia je súčasťou osnov a návšteva planetária je výslovne doporučená pre žiakov 4. a 9. ročníkov základných škôl. Prezentácia z geografie a astronómie v planetáriu pomôže žiakom rýchlejšie, hodnotnejšie a trvalejšie zvládnuť učivo. Potenciál na využitie planetária je nielen pre žiakov takmer 500 škôl na území Bratislavského samosprávneho kraja, ale tiež pre individuálnych návštevníkov, rodiny s deťmi a turistov. Z viac ako 100-tisíc študujúcich v Bratislave tvoria $\frac{3}{4}$ žiaci ZŠ a SŠ, čiže len cieľová skupina žiakov 4. ročníka ZŠ predstavuje minimálne 300 exkurzií ročne. Planetárium rozvíja kultúrny rozhlád návštevníkov, a podporuje pozitívny prístup k poznaniu ak prírody. Je možné ho využívať aj na iné kultúrne, vedecké a komunitné účely, kde sa vyžaduje vysoká reprezentatívna úroveň prezentácie. Snahou nášho OZ je túto nepriaznivú situáciu zmeniť a vytvoriť tejto inštitúcii v našom meste dôstojné miesto na realizáciu svojich cieľov.

Návrh technického riešenia

Združenie počas roka 2015 pokračovalo v príprave technickej špecifikácie moderného digitálneho planetária, ktoré poslúžia pri projektovaní planetária pre Bratislavu. Základom sú konzultácie s dodávateľmi technológií pre planetáriá.

Pozorovacia technika

V združení používame na pozorovania dva ďalekohľady:

1. Meade ETX-80AT - vo výpožičke od bývalého člena združenia Petra Polakoviča. Po zakúpení nového ďalekohľadu tento prístroj vrátime majiteľovi, ktorému sme za jeho štedrosť vďační.
2. Dobson - majetok združenia, zakúpený v roku 2015 z príspevku 2% daní.

Členovia združenia a ich astronomické aktivity

Peter Volek - je zakladajúcim členom združenia Slovenské planetária, je členom riadiaceho výboru združenia. Je nadšeným amatérskym astrofotografom. Vyštudoval Elektrotechnickú fakultu STU v Bratislave. Profesne pôsobí ako Projektový manažér a Pre-sales specialist v oblasti veľkej zdravotníckej techniky viac ako 12 rokov.

Juraj Kubica - Ing. Juraj Kubica, PhD. sa začal venovať astronómii na astronomickom krúžku v PKO ešte ako žiak ZŠ. Vyštudoval elektroenergetiku na STU v Bratislave. Popritom pôsobil aj ako lektor astronomických krúžkov v PKO, neskôr v prírodovednom múzeu SNM. V súčasnosti podporuje zámer vybudovať planetárium v Bratislave prostredníctvom občianskeho združenia Slovenské planetária, ktorého je zakladajúcim členom.

Peter Bartek - člen kontrolnej komisie združenia, dlhoročný astronomický nadšenec.

Peter Wachter - O astronómii sa zaujíma od útleho detstva, kedy navštevoval astronomický krúžok pri vlastivednom múzeu v SNV. Do združenia vstúpil v roku 2014. Okrem kontrolnej činnosti má v združení na starosti marketing a komunikáciu s verejnosťou, ktorým sa aj profesionálne venuje. Vyštudoval Ekonomickú univerzitu v Bratislave a absolvoval semestrálny predmet Astronomy: Exploring Time and Space na University of Arizona.

Patrik Čechvala - Študuje astronómiu a astrofyziku na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave. Vo veľkej miere sa venuje aj popularizácii tohto odboru a to prostredníctvom členstva vo vzdelávacích organizáciách, vypomáhaním pri organizácii vedeckých festivalov, pozorovaní a prednášok pre verejnosť. Takisto pôsobí ako vedúci Astronomického krúžku v Prírodovednom múzeu SNM v Bratislave.

Tomáš Vorobjov - absolvent Colby College, Maine, USA v odbore informatiky, matematiky a fyziky. Profesionálny astronóm a objaviteľ kométy nesúcej jeho meno. Astronómiu popularizuje bez prednášok, originálnym spôsobom. Pozorovania z profesionálnych observatórií sprostredkúva stovkám stredných škôl po celom svete a umožňuje študentom zažiť radosť z objavovania.

Henrich Ploczek - Astronómia v Bratislave, objavovňa SNM

Členstvo v Medzinárodnej asociácii planetárií (IPS)

Koncom roka 2015 sme sa rozhodli, že nastal čas, aby sa naše združenie zapojilo aj do medzinárodných štruktúr a aktivít svetových planetárií. Najväčšou organizáciou združujúcou planetária po celom svete je Medzinárodná spoločnosť planetárií (angl. International Planetary Society, <http://www.ips-planetarium.org/>). Plnohodnotným členom tejto organizácie sme sa stali od roku 2016.